

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Sponsio

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

potest ad con-
trahendum.

plere recusar, ait Pontius *cap. 19. num. 8.* monendum esse per iudicem, & si adhuc negat, compellendum per censuras, juxta *cap. ex litteris, el. 2. de despon.* Advertit tamen Villalobos *tom. 1. tract. 12. diff. 19. numer. 3.* quod si iudex sit multum severus, matrimonium, tanquam ex metu gravi, erit invalidum; & aliquando malos effectus parturiet, unde si censura non censetur profutura, ab ea abstinendum est, *part. 3. t. 4. resol. 206.* Si autem in contractu sponsalium apposita fuisset poena conventionalis contra resilientem injuste, injuste resiliens teneretur eam solvere, ut probat Pontius *e. 19. n. 9.* quavis probabile sit, non teneri, propter auctoritatem Sanchez *disp. 30 & DD. communiter ibid. 211.*

Sed an de-
beat.

An sponsis licitum sit se invicem tangere, & osculari. Vide *V. Tactus n. 6.*

Non peccat
mortaliter
contrahens
cum animo
ingrediendi
religionem.

19. Qui se obstrinxit sponsalibus iuratis, & postea contraxit cum animo ingrediendi Religionem ante consummationem non peccat mortaliter quia potest bene stare verum sacramentum absque ejus consummatione. Cajet. & alii, & hoc etiam procedit de sponsalibus iuramento firmatis; & si sponsus post sponsalia emisit votum Castitatis non peccavit, quia votum fecit de meliori bono. Cou. & alii, *p. 9. t. 7. resol. 25* sponsalia iurata facta in dicitu pietatis ex mutuo consensu dissolvi non possunt, quia fuerunt, quasi votum. Deo factum *D. Thomas p. 9. t. 7. resol. 76.*

20. Quares an ex sponsalibus mutuo consensu dissolutis, maneat impedimentum publicae honestatis; asserit Layman, *lib. 5. tr. 10. p. 4. c. 9.* quia consensus iste non est efficacior quoad dissolutionem quam mors, ex qua tamen hoc impedimentum remanet. Probabilius negant Caspensis, Præpositus, Busenbaum, propter declarationem quandam Cardinalium. an autem oriatur hoc impedimentum ex sponsalibus sicte contractis exterius tantum, sine consensu interno, utrimque probabiliter defenditur.

p. 11. tr. 5. resol. 12.

S P O N S I O .

1. Sponsio est quidam contractus *Sponsio quid.*
Et aliter
sponsionem esse turpe lucrum, non tamen restitutioni obnoxium, quod videtur colligi ex *l. solent. & seq. ff. de alle. lusu.* Sic tenet Sylvest. *V. Ludus q. 6.* Sed dicendum est, sponsiones per se esse licitas quia nullo iure prohibentur; immo videtur approbata jure legis, *si quis ira stipul. fuerit. ff. de verb. oblig. & legis si pater, C. de inoffic. test.* In lege autem solent, citata, tantum reprobaratur sponsio, quæ fit circa certamina corporis, causa odii vel æmulationis, vel libidinis, & non causa exercendi vires corporis. Immo omnes conveniunt sponsione acquisitum non esse obnoxium restitutioni. Dixi per se, quia sponsio per accidens potest esse illicita, ut ratione scandali, vel periculi alterius circumstantiæ contra rationem. Immo acquisitum sponsione potest etiam per accidens esse obnoxium restitutioni, ut si facta sit cum eo, qui non potest valide perdere, vel ratione alienius fraudis non permittæ in sponsione, & ita docent communiter Doctores, *part. 7. t. 9. resol. 61.*

per se.

Per accidens
autem potest
esse illicita.

2. Ut autem sponsiones sint licitæ, debet uterque esse dubius de futuro eventu, aliter si unus esset certus, teneretur restituere, quia contractus non est æquus, si quis sit certus, quando scit per scientiam, vel experientiam certam, vel etiam per divinam revelationem. Dixi experientiam certam, quia est experientia fallax, siquidem existimamus vidisse, & audivisse, quod revera nec vidimus, nec audivimus; atque ita ut quis sit dubius, & incertus in sponsionibus, opus est, quod non sit certus aliquo ex dictis modis, & ita non excluditur, quod habeat aliquam suspicionem, aut credulitatem vel fidem humanam, quod ita sit, quod spondet. Immo: quamvis alicui videretur se esse certissimum, quod ita est super quod

Conditio ad
ejus validi-
tatem requi-
sita, ut quis
non sit certus.

Ppppp 3 spondet.

Si tamen certus luderet, non peccaret, nec teneretur restitutioni.

Sicut nec qui ludit cum pertinace, si tamen antea contestatus sit se esse certum.

Nec qui ludicium tribus, cum quorum uno tantum perdet, & ab aliis duobus lucrabitur.

sponder, si tamen adhuc fallitur, & juxta modum, quo illud scit, iudicio hominum prudentum exponitur periculo lucrandi, & perdendi, peccabit quidem spondendo propter conscientiam erroneam, at non tenebitur lucrum restituere, quia revera, contractus fuit æqualis, & expositus est periculo lucris, & jacturæ. Ita Machadus, de perf. confess. tom. 1. lib. 3. part. 5. docum. 3. numer. 4. Quin etiam ut docet. Hurtad. de contractib. disputat. 7. difficul. 9. probabile est eum, qui certus de eventu, vel de veritate sive experientia sensuum sive scientia, sive divina revelatione, sive aliter sponsonem facit cum altero, eam certitudinem ignorante, non peccare, nec ad restitutionem lucris teneri: quia in ludo permissum est, ut in eo unusquisque suas partes agat *ibid. resol. 62.*

3. Qui contestatur se esse certum, & tamen collusor contendit, & vult spondere, potest alter acceptare sponsonem, quia scilicet in hoc casu non adest fraus, & temeritati collusoris imputetur. Hinc si quis notabiliter melius quam alius, & de hoc contestatus; alter temerarie vult ludere, potest vincere malè ludentem pertinacem, nec tenebitur ad restitutionem. Azorius tom. 3. lib. 5. cap. 25. quest. 4. Idem dic, quando duo spondeant super rem consistentem in ingenio, ut ille recitet plures versus, & alter notabiliter excedit. Nec recedo ab hac sententia, quamvis negativam sententiam contra me teneat Lugo de just. tom. 2. disput. 31. sect. 6. num. 8. & seqq. part. 4. tract. 8. resol. 168. & p. 7. 1. 9. resol. 62.

4. Si concurrentibus tribus ad cathedram aliquis spondeat cum unoquoque eorum trium seorsim, quod non adepturus sit illam, puto cum Sanch. in opusc. tom. 1. lib. 1. cap. 8. dub. 16. numer. 2. validè id fieri; quia cum omnibus his tribus dubius est de futuro eventu, & sicut potest à quolibet lucrari, ita potest cum quolibet perdere. Non nego tamen contrariū esse probabilius, ut tenet Trull. in Decal. 1. lib. 7. c. 27. dub. 6. n. 1.

p. 4. tr. 4. res. 186. & p. 7. tract. 9. resol. 62.

5. Quando quis vult spondere majorem summam, quam alter; potest collusor illam lucrari, quia volenti, & consentienti nulla fit injuria nec dolus. Vide supra V. Ludus n. 11. p. 1. 8. res. 66. & p. 7. 1. 9. res. 64.

Nec qui lucratur majorem summam, quam possit perdere.

6. Si Petrus spondeat cum Paulo, quod illum saltu, vel cursu superabit, si postea Petrus non vult currere, vel saltare, tenetur solvere sponsonem, juxta communiorem sententiam, quam tenet Azorius tom. 3. lib. 11. cap. 19. dub. 8. Lugo tamen de just. tom. 2. disputat. 31. sect. 7. numer. 88. putat distinguendum: Nam hæc concertatio potest fieri vel per modum ludi, vel per modum meræ sponsonis. Differentia autem videtur esse inter ludum, & sponsonem: nam in contractu ludi, licet ludo incepto, non possit ludens resilire, ante finitam illam saltem sortem, vel commissionem inceptam, nondum tamen incepto ludo, semper possunt non ludere, nec alium animum sese obligandi videntur habere: sponso autem videtur solum consensu perfici, & ea facta, & acceptata, non potest unus resilire. Hoc supposito, provocatio ad ludum, vel saltum pœna, vel præmio addito, potest fieri, quando aliqui sese ad illud ludi genus provocant; sicut enim pila, sic cursu, vel saltu certare possunt, & tunc autè coeptum ludum; cursum, vel saltum non est obligatio incipiendi. Si vero fiat per modum sponsonis, & quasi concertando de veritate rei, & de eventu, tunc putat procedere doctrinam, & sententiam affirmativam supradictorum Doctorum part. 6. tractat. 9. resol. 66.

An possit quis à sponsonem resilire? Videtur distinguendum.

7. Sponsones omnes super vita, morte, vel electione Pontificis, & Cardinalium, hodie jure positivo Bullæ Gregor. XIV. quæ incipit, *Cogit nos*, prohibentur sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda, reservata Summo Pontifici: immò irritæ redduntur, ac proinde lucrum eis sponsonibus acquisitum restituendum est in foro conscientia. Ita Hurtadus de contr. disput. 8. diffic. 9. 1. 9. res.

Sponsones super electione Pontificis, & Cardinalium illicitæ.

ibid. ref. 67. Seclusis tamen dictis prohibitionibus, quæri non potest, an istæ sponsones essent illicitæ ex eo, quod alter decertantium sit certus de electione Cardinalis ex testimonio alicujus qui plurimum valet apud Pontificem, ejus est Cardinales creare? Et respondeo non ob hoc esse illicitas, quia semper manet res dubia, & incerta, pendens ex voluntate libera, & mutabili Pontificis. Ita Faustus in *spec. confess. disputat. 32. quest. 52. ibid. §. Verum.* Idem dicit, etiam si Titius ex ipso Pontifice audierit Cajum creandum esse Cardinalem, poterit enim sponsonem factam decertare Cajum futurum Cardinalem, & licitè lucrari, quamvis Azorius contrarium asserat, *tom. 3. lib. 11. cap. 20. dub. 5. ibid. §. Sed quid?*

Qui certò
sit, & postea
dubitas potest
spondere, &
lucrarè.

8. Si quis certò rem sciret, & postea inciperet dubitare, posset adhuc spondere, quia saltem in sua affirmatione exponit se periculo amittendi, etiam si alius ob suam nimiam pertinaciam verè amittat. Idem dicit de eo, qui reputans id, pro quo spondet, esse omninò certum, spondet, & lucratur, quia res ita contingit, revera tamen postea comperit, non fuisse ita certum, sed se se exposuisse periculo amittendi: talis enim etiam si peccaverit spondendo ob conscientiam erroneam, tamen potest retinere id, quod lucratus est, quia revera res erat incerta, & se ipse exposuit periculo amittendi. † Ita Molina *de just. tom. 2. tractat. 2. disput. 508. in fine, p. 7. t. 9. resol. 68.*

Sponsones
cum condi-
tione illicita.

9. Multæ sponsones possunt habere conditiones illicitas, ver. gr. si duo certent de edendo, vel bibendo sponsonem facta, quod alter alterum edendo, vel potando vincet: vel sponsonem faciat, quod Titium interficiet, vel quod hoc anno occidetur Princeps. Hujusmodi autem sponsones sunt omninò damnatæ legibus civilibus. Licitæ tamen esset sponsonem, quæ ita fieret, si Turca hoc anno occideret, dato tibi centum; quia nullum est peccatum expectare mortem inimici fidei. Sic docet Faustus in *spec. confess. disput. 32. quest. 46.*

Et qua licitè.

Item licita est sponsonem super eventu futuro, ex quo damnum subsequetur, daturque occasio illud optandi: ut si duo spondeant, an Petrus intra tot dies morietur. Idem dicendum, quando duo spondent, quod Petrus faciet, vel non faciet tale peccatum, non enim peccant, nisi spondens optet, ut alter contrahat tale peccatum, vel ipsi opem ad contrahendum præstet. Sed non ideo tenetur ad restitutionem lucri: quando vero sponsonem fieret circa peccatum committendum ab ipso spondente, certum videtur, quod si ego dicam, te commissurum, tu verò neges, sponsonem erit licita, quia lucrum speratum magis te impedit à peccato committendo. E contra verò, quando tu affirmas te peccaturum, & ego nego, periculosa est, & fugienda talis sponsonem, quæ te magis confirmat in proposito peccandi. Et quamvis Alcozer dicat, me non peccare acceptando sponsonem, ad quam tu me provocas circa peccatum tuum futurum, melius tamen Sanch. in *opuscul. tom. 1. lib. 1. cap. 8. dub. 32. numer. 4.* contra illum sentit ipsam acceptationem fore illicitam. Qui tamen *numer. 9.* benè monet non esse obligationem restituendi lucrum, etiam si peccatum, quod est materia sponsonis, sit contra justitiam, quia ego non do pro peccato committendo; sed committo futuro eventui fortuito.

Et hæc omnia Sanch. citatus *p. 7. t. 7. r. 69.*

10. Ad sponsonis contractum reducitur census vitalitius. Vide *V. contractus census numer. 15.* Item modus ille efficiendi dorem filia, quo Pater, nata filia, dat alicui mercatori centum aureos, cum pacto, quod si filia vivat anno decimo tertio, reddat trecentos aureos pro ejus dote, & si ante prædictum annum mortua fuerit, totum lucratur: qui quidem contractus non est usurarius, ut quidam existimant, sed licitus, quia potest admitti, & sustineri tanquam ludus de futuro eventu, in quo ut videmus sæpè, quis deponit parvam summam contra magnam brevi etiam perdendam, aut lucrandam. Sic docet Philarchus *de officio sacerdot. tom. 2. 200. part. 2.*

Sponsonem dan-
tis 100. pro
reddendis
300. an licitè?

par. 2. p. 7. r. 7. resol. 71. Item si quis accipiata Cajo 100. eo pacto, ut teneatur reddere 200. si post annos duos redeat in Patriam, vel uxorem ducat, vel Presbyter fiat, &c. Sponsio erit licita. Azor. *tom. 3. lib. 11. c. 2. dub. 1. ibid. resolut. 72.* Item si dem Cajo 100. eo pacto, ut si post annum vixero reddat 200. si moriar, nihil reddat; vel si vixerit reddat 100. si moriatur, reddat heredibus 85. Idem Azor. *citatus dub. 2. ibid. resol. 73.*

S P U R I U S.

Qui naturales, & qui spurii.

Filii nati ex fornicario concubitu sponsi, vel sponsæ de futuro sunt naturales, & non Spurii: ita Sanchez, & Conineh, quidquid in contrarium dicat Texeda: quia sponsalia de futuro impediunt, ne licite contrahatur matrimonium, at celebratum non annullant, ac profæ de dictis filius procedit ex habitibus ad valide contrahendum matrimonium: Adde, ex conjugatis potest filius illegitimus nasci: ut si Parentes impediti essent petere, nec obligati reddere, v. g. cum alter illorum professus est in Religione ex alterius consensu. Sic Azorius, & alii. *P. 9. tr. 7. resol. 70.*

STATUTVM LAICALE.

STATUTUM laicale dicitur immunitatem Ecclesie.

Primo, si tangit Ecclesiam.

Vel causas Ecclesiasticas

1. Principes violare solent libertatem Ecclesiasticam, non solum actuali iudicio, ut dictum est *V. Princeps, & V. iudex laicus*, sed etiam statuto. Ideo videndum quodnam statutum sit contrarium Ecclesiasticæ libertati.

2. Primo igitur est contra libertatem Ecclesiasticam statutum Principis, quoties tangit Ecclesiam (ut si prohibeat Ecclesias absque licentia Principis edificari, ut dictum est *V. Ecclesia num. 1.*) † aut causas merè Ecclesiasticas †. aut prohibet, vel impedit personas Ecclesiasticas, uti rebus, aut facultatibus sibi à jure communi concessis, cap. *Ecclesia Sancta*

Maria 4. de priv. c. fin. de immun. Eccl. in 5. Tusch tom. 5. concl. 342. num. 13. 19. & 137. & Rota Rom. in una corrigien. 16. Febr. 1589 in una Massafren. 21. Jun. 1591. & in una Crypsferiata 16. Jan. 1604. par. 1. r. 2. resol. 59. §. Sed his, post medium. p. 4. tr. 1. resol. 55. p. 5. r. 1. resol. 8. §. Sed his pauld ante medium, & novissime p. 6. tr. 8. resolut. 1. §. Sed his, & resol. 4. à §. confirmantur. Secundo, quando tolluntur, aut minuantur privilegia Ecclesiæ & Clericis concessa à Deo, summis Pontificibus, aut Principibus sæcularibus. Alex. lib. 1. conf. 209. num. 3. & alii communiter. p. 1. tr. 2. resol. 62. in fine. p. 4. tract. 1. resol. 55. §. Secundo. & novissime p. 9. tract. 3. res. 2. Tertio, quando Clerici & Ecclesiastici efficiuntur timidiores Tusch. num. 39. resol. 55. cit. §. Tertio. Quarto, quando Clerici efficerentur deterioris conditionis; quam laici, cap. quanto. de priv. & cap. fin. de immun. Pechius de ammortiz. cap. 6. & alii ibid. §. Quarto. resol. 52. §. Deinde. Quinto, omne statutum aptum Ecclesiæ & Ecclesiasticis ferre semper incommodum, quamvis indirectè, & quamvis non disponat super illis, super quæ Ecclesia haberet speciale privilegium, cap. quanto citat. de privil. Felin. in cap. Ecclesia n. 104. & alii res. 55. cit. §. Quinto. & resol. 52. cit. §. Verum. Et denique omne statutum directum ad Clericos, & Ecclesiasticos, vel ad omnes in generali, etiam sub prætextu boni publici; quia hi de jure communi ab ipsorum potestate liberi sunt. Unde in statutis laicorum nunquam comprehenduntur, p. 4. r. 1. resol. 88. p. 6. r. 3. res. 6. r. 8. res. 4. §. Verum & p. 7. r. 2. res. 11. Immo etiam si statutum esset Clericis favorabile, per hoc tamen quod ipsos nominaret, foret invalidum. Surdus vol. 2. consil. 301. num. 13. & alii p. 4. r. 1. res. 14. & p. 6. tractat. 3. res. 3. in fine. res. 7. Immo etiam si statutum non dirigatur ad Clericos, sed ad laicos contrahentes cum illis; quia Ecclesia habet liberam de jure facultatem, ut laici cum ipsa liberè & absque ullo onere contrahant, & commercium habeant. Aponte in resp. super cens. Veneta, & alii communiter, Unde statutum generale